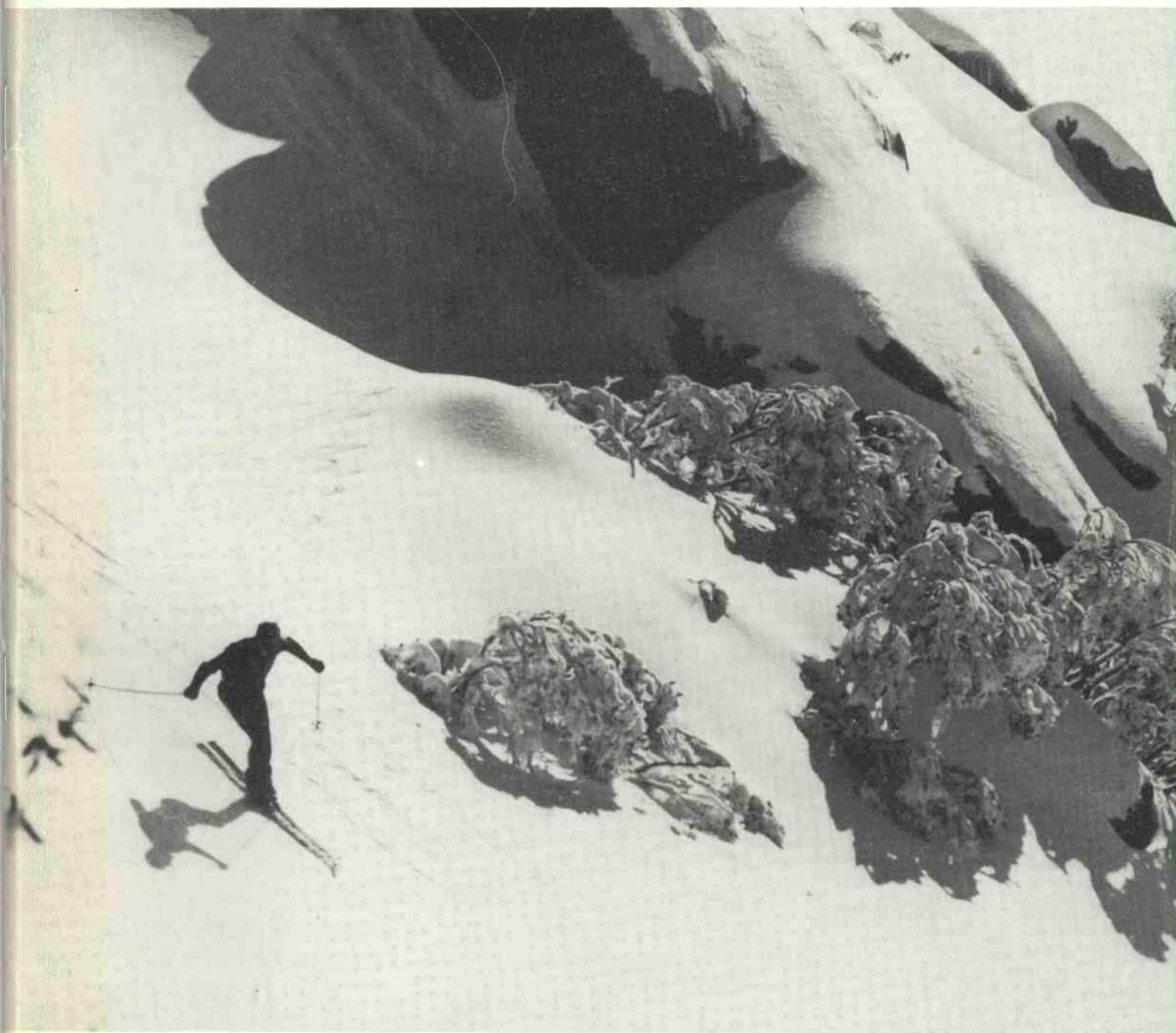

*SVENSKA
SKIDLÄRARFÖRENINGEN
1958—1978*

ÅRSBOK 1978

Innehållsförteckning

FÖRORD

Rune Sundmark

PRESENTATION AV ARTIKELFÖRFATTARNA

BAKGRUNDEN TILL SVENSKA SKIDLÄRARFÖRENINGEN

Olle Rimfors

SÅ KOM SKIDLÄRARFÖRENINGEN TILL

Calle Briandt

INTERSKI - DEN INTERNATIONELLA ORGANISATIONEN FÖR SKIDUTBILDNING

Dr Adolf Odermatt

NÄR VI KOM MED I DET INTERNATIONELLA SKIDLÄRARFÖRBUNDET - ISIA/ISV

Dick Wälivara

EPISODER UR MITT LIV PÅ SKIDOR

Pinnen Wilhelmsson

60-, 70-, 80-, TALEN, DECENNIER MED HÖG PULS

Rune Sundmark

FÖRSTA SVENSKA SKIDLÄRARMÄSTERSKAPET

Ingemar Hellström

SOM SKIDLÄRARE I AUSTRALIEN

Klaus Lindqvist

FREESTYLESKIDÅKNING I SKIDSKOLAN - FINNS DET PLATS FÖR DET?

Pelle Sederholm

KURS ALPHA I RIKSGRÄNSEN 1978

Staffan och Eva Lundström, Pelle Eklund

FÖRENINGENS STYRELSE GENOM ÅREN

Förord

Rune Sundmark

Vad är detta? Det är det första blygsamma försöket att åstadkomma en årsbok för föreningen. Varje förening med självaktning har en sådan. I år fyller vi 20 år - självkänslan borde alltså ha infunnit sig. Det stämmer. Vi tackar de skribenter som känt stundens allvar och bidragit till denna publikations tillblivelse. De kan räkna sig till vår tids pionjärer. Vi hoppas denna tilltagsenhet skall mana till efterföljd. På så sätt blir detta ryck måhända en upp-ryckning? Kineserna i östern säger att det inte går att göra en lång resa utan att man tar de första stegen.

Denna förening är speciell i så måtto att den samlar en hel del medlemmar som är medlemmar även i andra skidorganisationer. Medlemskapet i Skidläraryöreningen betyder dock att varje individ deltar i sin egenskap av skidpedagog - som utbildare. Det är denna grundgemenskap och ett gott kamratskap som bildar förutsättningen för föreningen. Att vara med här innebär, att man vill bli en bättre skidlärare - helst den bästa. Vi har ännu inte blivit en skidvärldens SACO, utan arbetar än så länge mest med fortbildning av redan verksamma skidlärare och numer också med en viss grundutbildning till skidlärare. Allt detta medför ett stort ansvar både för styrelse och för den enskilde medlemmen. Målet är ju att hålla en hög kvalitet på den svenska skidskolan!

Dagens nivå har nåtts mycket tack vare pionjärernas arbete och framsynthet. Det är med det arvet som vi kan arbeta vidare. Under den

period som gått kan man tycka att utvecklingen tidvis inte skyndat fort nog. De senaste åren har dock takten ökat betydligt vilket har satt organisationen i ett påfrestande grepp. Vi har känt av våra begränsningar, men också sett möjligheterna. Tillåt mig att citera handboken om konsten att flyga perfekt - förutsatt att man är en fågel - Jonathan Livingstone Seagull - där övermäsen säger till elev: "The trick Fletcher, is that we are trying to overcome our limitations in order, patiently"... En hög målsättning ingår som nödvändig del i allt utvecklingsarbete.

Utveckling är inte bara vingburen flykt - det är mest ett jordnära slit, att gräva där man står. Det är den dagliga insatsen som betyder något. Det finns dock en risk för en joggning på stället, som inte för någonstans. Viktigt är också att känna till något om det förflutna. Att känna rötterna - ursprunget! Inför jubileet har det lyckats oss att samla föreningens arkiv på en och samma plats. Förutsättningarna finns nu att kunna teckna föreningens historia. Till det här jubileet har vi dock bara kunnat vaska fram några korn av en svårgripbar epok om två decennier. Håll till godo med vår mix av då och nu!

Presentation av artikelförfattarna

Olle Rimfors är en av de stora pionjärerna inom svensk skidsport. Han var med om att grunda föreningen, blev dess förste ordförande och dess förste hedersmedlem. Olle Rimfors har passerat de åttio åren, men är fortfarande aktiv med pennan, skriver artiklar och ger sig in i den skidtekniska debatten. På så sätt framstår han som ett föredöme som medlem. Att ge honom rättvisa i en kort presentation är inte möjligt, för det krävs det en bok.

Calle Briandt är känd som skapare av de svenska tävlingsframgångarna inom utförsåkning. Calle Briandt var med om att bilda föreningen och var aktiv inom styrelsen under flera år. Calle är numer ledare för Svenska Skidförbundets alpina kommitté. Välskänd idéspruta och tillskapare av S-ALP och tidskriften Alpin Skidsport. Representerar Skidförbundet i Svenska Skidskolans Råd.

Dick Wälivara var under ett intensivt skede föreningens sekreterare och representant i Svenska Skidskolans Råd och bidrog till att föreningen kom att anslutas internationellt. Har fransk skidläraryxamen. Blev sedan styrelseledamot av ISIA, det internationella skidläraryxförbundet. Arrangerade ISIA-mötet i Riksgränsen 1975. Internationellt inriktad. Specialitet: säkerhetsfrågor. Numer verksam inom skidutrustningsbranschen.

Pinnen Wilhelmsson, föreningens ordförande, kom sent med i föreningen. Han tog sin skidläraryxamen vid en ålder då andra normalt har lämnat skidåkningen. Kan blicka tillbaka på ett långt liv som färdledare, skidlärare och hotellägare. Var tidigare ordförande i arbetsgruppen för yrkesverksamma skidlärare. En yrkesman i ordets bästa bemärkelse.

Ingemar Hellström är föreningens nuvarande sekreterare. Är en mycket mångsidig person som för- enar sekreterarskapet med en för- ankring i skidskoleverksamhet. Skidskoledirektör.

Klaus Lindqvist är född i Finland och är numer verksam som gymnastikdirektör i Stockholm. Han har både finsk och fransk skidläraryxamen och har arbetat som professionell både i Frankrike, USA och Australien. Författare av skidhandbok. Varit medlem av styrelsen i den finska skidläraryxföreningen.

Staffan Lundström är en av våra utbildare, gymnastikdirektör i Luleå, men Kirunabo från födseln. En skidbegåvning som nu arbetar för Fri-luftsfrämjandets skidkommitté

Arbetar även säsongen 79 i USA. Staffan har skrivit rapporten från kurs Alpha tillsammans med sin fru *Eva*, som även hon är skidlärare. *Pelle "Fix" Eklund* är välkänd profil och yrkesverksam skidlärare i Riksgränsen. Pelle har gjort mångåriga studiebesök på de amerikanska skidorterna och är en frälst fristilsåkare.

Rune Sundmark är föreningens v ordförande med ansvar för informationen till press och medlemmar. Representerar föreningen i Svenska Skidskolans Råd och i ISIA. Skidskribent. Översätter skidhandböcker. Kirunabo. Redaktör för årsboken 1978/79.

Adolf Odermatt, Interskis ordföranden. Artikeln är en översättning från den österrikiska skidläraryxföreningens officiella organ, Ski Welt.

Pelle Sederholm, är en ung, relativt nybliven skidlärare. Han har dock stor erfarenhet av fristil och har turnerat och tävlat i Europa och USA. Är USA-frälst och inställd på att bli yrkesverksam skidlärare.

Bakgrunden till Svenska Skidläraryöreningen

Olle Rimfors

Svensk skidundervisning torde på allvar ha framträtt först 1927-28. Den var av naturliga skäl mycket amatörmässig och förekom som kurs vid nyårsskiftet på Högfjället i Storlien. Ledaren var en av våra första pionjärer för utförsåkingen i Sverige, nämligen Gunnar Dyhlén, som biträdades av flera intresserade, självlärda medhjälpare som Helge Lindau, Olle Rimfors m fl. Det hela var sportsligt, kamratligt och trivsamt. Följden blev också ett stegrat intresse och ökad färdighet.

Skidkurserna blev populära och antalet elever ökades varje år när kursen upprepades. Ofta återkom samma elever, varför dessa fick samlas för sig som "repetitionskursen".

Efter Rimfors' och Bergmans studieresa till alperna 1934 var det dags att organisera en permanent "skidskola". Detta skedde också i Storlien vid nyårsskiftet 1934-35 genom försorg av ordföranden i Skidfrämjandet, Ivar Holmqvist biträdd av Olle Rimfors. Som permanent skidlärare engagerades Sigge Bergman. Skidkursverksamheten fortgick alltså jämt parallellt med skidskolan och breddades med åren till vad den är i dag.

Alltfler elever i skidkursverksamheten utvecklades till lämpliga instruktörer och behovet av auktoriserade skidlärare gjorde sig alltmer gällande.

I samarbetet mellan Skidfrämjandet och Sv. Skidförbundet instiftades därför Svensk Skidlärarexamen 1938, då de första svenska skidlärarna examinerades.

Hittills har ca 300 svenska skidlärare utexaminerats. Den svenska skidskoleverksamheten under Rimfors' ledning kom att fram till 1950 koncentreras till Fjällkedjans anläggningar i Sälen, Storlien, Hemavan och Riksgränsen. Verksamheten pågick varje säsong från december till maj månad. Kvaliteten på dessa anläggningars engagerade skidlärare hölls på högsta nivå tack vare upprepade studieresor till alperna samt det faktum att det varje år anställdes minst en särskilt utvald kontinental skidlärare.

Behovet av kontakt med kontinentens skidutveckling och dess skidlärares höga kompetens gjorde sig dock starkt gällande.

En kontakt som kom att få betydande följdverkan var den Internationella Skidlärarkonferensen (sedermera kallad Interski) i Storlien år 1957. - Den pågick nära en hel vecka med stort svenskt deltagande. Från svenskt håll gjordes fina insatser med demonstrationer och föredrag. Bl a skulle ett särskilt sammanträde ordnas för yrkesskidlärare - Berufsskilehrer (vad som skulle komma att bli ISIA, den internationella skidläraryöreningen). Som ordförande under detta sammanträde utsågs Rimfors. På sammanträdet förekom många, för en yrkesskidlärare, intressanta frågor som för sin lösning såg ut att kräva kontakter mellan nationerna i fortsättningen.

Då visade det sig att vi här i Sverige saknade ett instrument för denna speciella kontakt internationellt. Detta var en brist som måste hävas och så skedde också, på förslag av Rimfors efter mötet med yrkesskidlärarna.

Den första svenska skidlärarexamen, 1—5 februari 1938

Enligt förteckning avlade nio personer skidlärarexamen detta första år. På bilden, som är tagen nedanför Nya Högfjällshotellet i Storlien, har vi kunnat identifiera fyra stycken av dessa nio. Nummer två från vänster är Rolf Harstad och nummer tre, Jens af Trampe, nummer sju Einar Hansson och nummer åtta är Curt Paulsson. Alla dessa var från Jämtland. Övriga namn på dem som avlade examen är Erland Almqvist, Stockholm, Curt Bjurberg, Östersund, Åke Ditzinger, Stockholm, Rolf Gülich, Göteborg och Sven Räsby, Bromma.

I examensnämnden ingick bl a Sixtus Jansson, ordföranden i Svenska Skidförbundet, nummer fyra från vänster, Sigge Bergman, här examenschef, nummer fem från vänster. Vidare ingick i examensnämnden Ivar Holmqvist, ordföranden i Främjandet och Sven Swärd, Sveriges specialist på fjäll. Examen pågick i dagar fem och omfattade: utför, längd och fjällkunskap.

Enligt Curt Paulsson tillkom svensk skidlärarexamen efter idé av Sigge Bergman, som vid denna tidpunkt var på väg in i Svenska Skidförbundet. Mönstret för examen hämtade man för den alpina delen från Österrike. I målsättningen med examen ingick också att man skulle bereda jobb för duktiga manliga skidlärare även vintertid - särskilt för fjällbor. Det skulle dock dröja ytterligare tjugo år innan de uppgifterna kunde läggas på en förening för skidlärare.

Observera hur på bilden de flesta har keps. Tydligt skall den vara vit - adelsmärket för dem som ville synas. Slalombrallorna har just blivit på modet, medan några plusfourer segt hänger kvar. Slips verkade inte vara något hinder för en aktiv skidlärare. Skidmodet är här i sin linda.

Den stora konferensens tekniske expert, professor Kruckenhauser, skulle då ha en större teknisk - pedagogisk demonstration i Åre påföljande dag och därför transporterades alla konferensdeltagare till Åre.

På tåget passade Rimfors på att fråga de många svenska skidlärare som var med på resan om de var intresserade av en "svensk skidläraryrkesförening" motiverad av de samtal som förts dagen innan i Storlien med de kontinentala yrkesskidlärarna.

Intresset visade sig vara allmänt och redan på kvällen vid återkomsten till Storlien ordnades ett konstituerande möte för bildandet av en svensk skidläraryrkesförening. Härvid utsågs en kommitté med Rimfors som ordförande och Calle Briandt som sekreterare att utarbeta förslag till stadgar för föreningen till nyårsskiftet 1957-58, då ett nytt sammanträde

skulle ske. Övriga medlemmar i kommittén var Torsten Kjessel, Curt Paulsson, Sune Nilsson och Elsa Weise. Eftersom den ekonomiska situationen endast medgav samarbete mellan delegater som kunde kontakta varandra utan nämnvärda resor så skedde vårt arbete med stadgarna där vi bodde (3 stycken bildade ett arbetsutskott, nämligen Olle Rimfors, Calle Briandt och Curt Paulsson) och hemma hos Rimfors i Åre.

Vid föreningens sammanträde i Storlien på nyåret 1958 utsågs som ordförande för sammanträdet Calle Briandt och stadgarna antogs med smärre ändringar. Som ordinarie ordförande utsågs Olle Rimfors samt som sekreterare Curt Paulsson och som ledamöter Calle Briandt och Inger Phil och som kassör Affe Westman. Från och med den 3 januari utsågs Acke Fahlén som sekreterare. Därmed var föreningen startad.

Skidskolan i Riksgränsen omkring 1950. Teknikåkning i Apelsinklyftan. I täten Olle Rimfors. Foto: Sven Hörnell.

Så kom skidläraryöreningen till

Calle Briandt

Det var i Storlien 1957, internationell skidundervisningskongress; första gången som det som sedermera skulle bli INTERSKI förlagts till Sverige. Vi skidlärare var spända av nyfikenhet. Eliten av yrkesskidlärare från Mellaneuropa var samlad. Här hemma hade vi hört talas om den österrikiska "Skilehrplan" och även sett de "rödtröjade" med hårt klossade skidor, elegant svänga i extremt effacerade skråställningar. Skulle man verkligen åka utför på det här sättet? Österrikarna menade att rörelsemönstret och metodiken byggde på tävlingsåknings. Jag hade mycket svårt att finna mig i detta sätt att åka skidor på - milsvid väg från naturlig skidåkning. Vilken nation visade upp den för mig naturligaste tekniken?

Den här kongressen i Storlien står fortfarande som ett föredöme, deltagarna fick åka skidor hela dagarna. Numera är Interski en tummelplats för show, kläd-elegans, koreografi; det gäller att "sälja produkterna". Hur som helst, vi åkte med yrkesskidlärare från de ledande alpina länderna. De i sin tur hade oss som instruktörer i längdåkning. Mest kommer jag ihåg en schweizare som briljerade på tre språk i sin instruktion. På kvällarna fördes nattlånga diskussioner om teknik-metodik. Jag träffade då en ensam, fransk skidlärare, han var viss president i den franska skidläraryöreningen. Vi fann varandra helt. Vart är österrikarna på väg? Fransmannen talade fort, engagerat och som tur var, demonstrerade han livligt på golvet hur man skulle åka skidor. Den naturliga skidåknings fann jag då i den franska skid-skolan. Hur skulle vi få utbyte i framtiden? På tåget ner mot Östersund satt jag tillsammans med de franska skidlärarna. Om jag inte minns fel var också Sune

Nilsson från Kiruna med och Curt Paulsson. "Varför bildar ni inte en skidläraryörening i Sverige och kommer med i den internationella kretsen?" menade fransmännen.

Jag fick då i uppdrag att föreslå stadgar, åkte upp några söndagar till Curt i Åre. Mest åkte vi skidor på underbar vårsnö, men så småningom utformades ett grundförslag till stadgar. Dessa stadgar presenterades på nyåret 1958 i Storlien, då många av oss var samlade för olika kurser. Jag jobbade då som gruppledare under Olle Rimfors, i repetitionskursen för skidinstruktörer. Vi hade ett möte nere på "Gamla Högfjället" med deltagande av alla som hade skidlärarexamen och där beslöts att man skulle bilda en svensk skidläraryörening med Olle Rimfors som föreningens förste ordförande.

Man betonade gång på gång att det skulle vara en kamratförening. Tanken på yrkesskidlärare och fackförening var då fjärran. Förresten var det ytterst få turledare och skidlärare på fjällhotellen vilka då hade skidlärarexamen. Många utanför vår krets tyckte att den nya skidläraryöreningen var en "snobbförening" för inbördes beundran. Många med skidlärarexamen var nöjda med att ha klarat proven för att sedan stoltsera med skidlärarmärket och åka "österrikiskt". Det låg en hel del i kritiken, tycker jag.

Under årens lopp har föreningen blivit inte bara en kamratförening utan en organisation som aktivt vill föra fram och utveckla skidpedagogik, utbyta erfarenheter från andra länder, fortbilda sina medlemmar och inte minst fungera som ett naturligt forum för yrkesskidlärare. Inte minst viktigt är närbakten mellan "deltids"-skidlärare, instruktörer och yrkesskidlärare.

Interski — den internationella organisationen för skidutbildning

Dr Adolf Odermatt, Schweiz, Interskis ordförande.

Namnet Interski är beteckning för en arbetsgemenskap. Denna har som mål att förena företrädarna för skidutbildningsorganisationer från skilda länder i en anda av kamratskap och ett gemensamt främjande av skidutbildningen.

Detta mål skulle framför allt nås genom:

1. Erfarenhetsutbyte: inom teknik, träningslära, metodik och organisation.
2. Utbyte: av vidkommande fackrapporter, studier och filmer.
3. Utgivning: av facktidskrift för skidutbildningen.
4. Anordnande: av kongresser och arbetssammankomster.

För närvarande (inför januari 1979) är sätet för Interski förlagt till Schweiz, i Engelberg, som är ordföranden Dr Adolf Odermatts bostadsort.

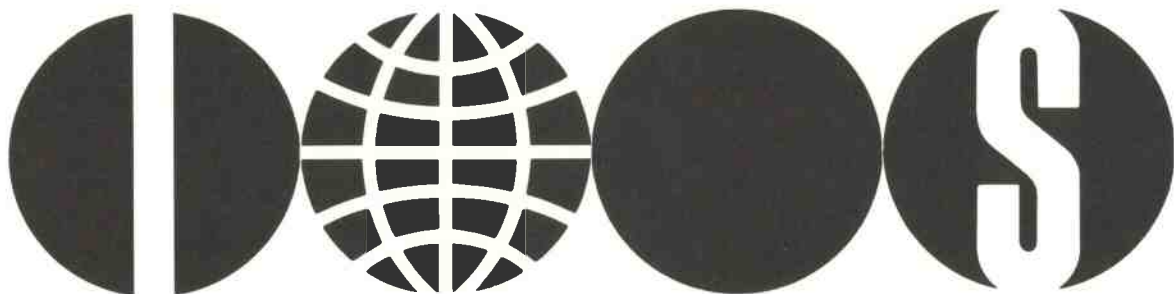
Hederspresident är Prof Stefan Kruckenhauser, Österrike.

1:e vice ordföranden är Prof Franz Hoppichler, Österrike. 2:e vice ordföranden är Tauno Jurtola, Finland och generalsekreterare, tillika skattmästare är Robert Biner, Schweiz.

Till presidiet hör vidare fransmannen Edgar Couttet, japanen Osamu Takatori, italienaren Hubert Fink, förbundstysken Erhard Gatterman, kanadensaren Murray Yeudall, svensken Torsten Söderhorn (representerande Svenska Skidskolans Råd), amerikanaren Max Lundberg och som revisorer tjeckoslovakerna Dr Miloslav Zalesak och norrmannen Tore Nilsen.

För att intensifiera verksamheten på det internationella planet, liksom att möjliggöra gemensamt och internationellt arbete inom flesta möjliga områden av skidutbildning finns för närvarande följande arbetsgrupper eller arbetskretsar: Internationell arbetskrets 1.) Den Internationella Skidläraryöreningen, med ordföranden Karl Gamma från Schweiz. Förkortas ISIA eller ISV. Internationell arbetskrets 2.) Instruktörer och Lehrwarte, med ordföranden Kurt Kreiselmeier, BRD. Internationell arbetskrets 3.) Skidåkning i Skolan, med ordföranden Kurt Blattman, Schweiz.

De nämnda ordförandena i de tre olika arbetskretsarna ingår dessutom automatiskt i styrelsen för Interski.

Höjdpunkten för det internationella arbetet inom skidutbildningens område är utan tvekan Interskikongresserna (Internationell kongress för skidutbildningen).

Den första internationella kongressen för skidutbildningsväsendet ägde rum i Zürs år 1951. Initiativet kom emellertid från Österrike och detta land drog också bördan med att anordna och genomföra kongressen. Huvudtema: terrängens utnyttjande och terränghjälper.

1953 var det Schweiz tur med Davos. Under denna, den andra kongressen, kom för första gången den skwedeltekniken eller kortsvängstekniken till beskådande: en sann revolution.

Två år senare, 1955, var det Frankrike som stod värd i Val d'Isère: Framstående demonstration och acceptering av benspelstekniken.

1957 var man i Storlien, Sverige. Den tematiska tyngdpunkten låg på

Karl Gamma, ISIA:s ordförande, till höger leder freestyle förevisningen i Sunshine Village i Banff. I förgrunden Fuzzi Garhammer. Demonstratör i aktion: Frankrikes. Foto: Rune Sundmark.

det nordiska området med längdloppning. Det var en kongress som präglades av gott kamratskap och som sådan minns deltagarna den. (För Sveriges del var det viktigare att denna kongress gav impulser inom Sverige att dels, välja den österrikiska benskivstekniken som sin nationella, dels bilda en skidlärarförening som internationellt kontaktforum med yrkeskolleger red. anm.).

1959, möttes man i Polen i den världsberömda vinterskidorten Zakopane. Här hölls den 5:e Interski. Tyvärr drabbades man av dåligt väder. Det blev mest referat, uppslutningen från östländerna kunde ha varit bättre.

Sedan blev det en omändring i kongressordningen så att två årsintervaller blev tre-åriga. En ny chef för Interski valdes, nämligen Prof Kruckenhauser, Österrike. Interskis hedersordföranden blev Dr Guillot.

1962 genomförde Italien kongressen i Monte Bondone. Kongressen präglades av interna motsättningar men också av uppklaranden. Här grundades den internationella skidlärarföreningen, ISIA, d v s en sammanlutning för de yrkesverksamma skidlärarna. Detta förde till en intressekonflikt på kongressen. Som ett resultat bildades samtidigt också arbetskretsen: Instruktörer och Lehrwarte. Vid den avslutande gemensamma avslutningsdemonstrationen deltog för första gången sex länder.

För en andra gång skulle Österrike stå värd. Det var den 7:e Interskikongressen i Bad Gastein 1965. Det var en verklig världskongress.

22 länder hade sänt sina representanter. Alla förhållanden visade vilken betydelse värdlandet hade för kongressen och vilken betydelse kongressen hade för värdlandet. Den politiska-organisatoriska aktiviteten under kongressen förde till följande resultat:

Professor Kruckenhauser valdes för tredje gången till ordförande för Interski. Kongressen fick sin egen symbol, ett märke. Österrike som värdland överlät organisationen av nästa Interski till USA och överlämnade samtidigt en flagga med påskriften: VIII(8:e) INTERSKI.

Sedan bar det iväg över haven till Aspen i Colorado för den 8:e kongressen. En oförglömlig öppningsfest angav upptakten. I luften låg det dynamiska åksättet och för första gången tilldrog sig klivsvängen tillbörlig uppmärksamhet. Demonstrationerna bestod också av konstskidåkning och show. Under plenarförsamlingen med medlemsländerna avsåg sig Prof Kruckenhauser sitt ordförandeskap. Församlingen valde honom till hedersordförande på grund av hans stora förtjänster inom utvecklingen av skidutbildningen. Som ny ordföranden valde man Jean **Franco** från Frankrike.

Sedan kom för första gången Tyskland som värdland med den 9:e Interski i Garmisch-Partenkirchen. Det blev en spektakulär kongress med nordiska och alpina demonstrationer av högsta klass. Där förekom även en mängd referat och filmer; som organisatorisk företeelse, en utomordentlig åtgärd. På nytt ändrade man kongressföljden så att man nu skulle sammanträda vart fjärde år i framtiden. På nytt valdes Jean **Franco** till ordförande.

1975, fick Tjeckoslovakien äran att arrangera den 10:e Interski i Hohe Tatra Strbské Pleso. Det blev likaså en oförglömlig kongress som gynnades av bästa snö- och väderförhållanden och kongresstämningen var enastående. Samtliga prestationer låg på en mycket hög nivå. Tjeckoslovakien förvånade kongressdeltagarna även i sällskapligt händelse.

Tyvärr omkom redan i december 1971 ordförande Jean Franco så att jag som vice ordföranden gick i uppdrag att överta ordförandeskapet för Interski och därmed förberedelserna och ledningen av det 10:e Interski. Under 1975 års kongress fick jag förnyat förtroende att kvarstå som ordförande.

Nu står Interski på nytt inför en stor uppgift, den 11:e Interski-kongressen i Zao i Japan i prefekturen Yamagata. För närvarande pågår förberedelserna under högtryck och det är att vänta att den kongress som äger rum i Japan kommer att överträffa alla tidigare arrangemang av Interskikongresser.

Dick Wälivaara, föreningens sekreterare 1973–75, vid Skidtinget 1977 i Björkliden.
Foto: Rune Sundmark.

När vi kom med i internationella skidläraryförbundet — ISIA eller ISV

Dick Wälivaara

Efter att under några år ha varit medlem i Svenska Skidläraryförbundet utan annan kontakt än sporadiskt översända årsmötesprotokoll bevistade jag i december 1971, den på privat - kommersiell basis arrangerade Joubertkursen för vilken Skidläraryförbundet hade ställt sig som fadder.

Här var äntligen ett tillfälle för medlemmar att stråla samman, att få åka skidor, att få lära sig mer och att få tillfälle att diskutera omkring ämnet utförsåkning.

En av diskussionerna med dåvarande sekreteraren Åke Hedlund, den kanske kunnigaste och mest interna-

tionellt inriktade skidpedagogen i vårt land, mynnade ut i ett specialuppdrag till mig. "Om du kan ordna anslutning till Internationella Skidläraryförbundet, så gör det!"

Jag hade under något år tidigare kommit i kontakt med den internationella organisationen - ISIA - under ett skidläraryjobb i alperna. För mig personligen, såg jag det som en nödvändighet att svenskt skidlärereri förnyades - här i Sverige behövde vi få mer internationella utblickar och möjligheter till en mångfacetterad kunskap i det komplicerade ämnet skidteknik - metodik.

I december 1971 tillskrev jag Karl Koller i Österrike som introducerade mig hos ISIA:s sekreterare Joachim Unger, BRD. Denne informerades i februari 1972, om invalsproceduren och om våra möjligheter att väljas in i organisationen: "I ask you to dispatch to me further information, especially your statutes, the way of formation of your instructors and the conditions of their working. Together with this send us an official request to enter the ISIA so that we can deal with this point at our annual meeting in May 1972."

Dörren till den stora skidvärlden stod på glänt!! Efter dessa informationer stod det åtminstone för mig helt klart att Sverige borde vara med för att skidlärarna skulle kunna öka sitt vetande och sitt medvetande.

I ett brev till dåvarande sekreteraren i Skidläraresföreningen, Ronald Crawford-Currie informerades jag om hur långt ärendet avancerat och tillfogade: "Det vore värdefullt för oss här! Om nu svenska Skidläraresföreningen skall arbeta seriöst, måste man vara med helt enkelt. Det innebär en direktkontakt med internationell skidutveckling "....."

Styrelsen gav mig fortsatt uppdrag att föra frågan i hamn. Jag överstämde våra stadgar och lämnade in dem tillsammans med en formell ansökan i april 1972. Denna ansökan skulle av ISIA behandlas under kommande årsmöte i maj vid vilket jag skulle närvara.

1972 års möte var förlagt till en helt nyöppnad vintersportort i medelhavsalperna, Isola 2000. Efter en besvärlig charterresa till Italien, bilfärd en lång dags natt genom Italiens sydalper, upp längs Rivieran, morgonbad i Monte Carlo, efter en bergväg kantad med blommande fruktträd nådde jag en snöig dal och var framme vid målet.

Äntligen! Där gick de gamla skidkoryfëerna omkring livs levande, åtminstone de flesta: Kruchenhauser,

Gamma, Koller, Hoppichler och Mora, m fl. Lyckligtvis fanns det en yngre och mer meddelsam nytänkargrupp med, vilken anfördes av Hubert Fink från Italien, stödd av Unger och Gattermann från Tyskland och i viss mån av den unge Horst Abraham, frälsaren från USA.

Arbetet på mötet var helt fascinerande och övertygade mig ännu mer om att Sverige borde ha varit med här tidigare. Här fanns viljan att tränga igenom nationellt profilskapande och finna enhetlighet i skidskoleutbildningen. Kontroverserna var ibland starka, men då mest baserade på striden gammal - ung. Detta var för mig en skidsportens kulturchock!

På dagordningen för kvällen fanns under punkt 3 följande lydelse: "Aufnahme des Schwedischen Skilehrerverbandes in den ISV." Vår ansökan om medlemskap för Svenska Skidläraresföreningen skulle behandlas av delegerade församlingen. De två punkterna före behandlades länge och väl, vilket gav mig tid att ännu en gång för mig själv repetera introduktionen och presentationen av vår förening på de tre språk som var församlingens konferensspråk.

Herr Präsident Karl Gamma gav mig ordet. Församlingen gick till omröstning. Sverige var ny medlem med acklamation. Herr Professor Kruchenhauser dristade sig till och med att uttrycka sin förtjusning över att de svenska vännerna äntligen anslutit sig till det internationella arbetet för framåtskridande och utveckling av skidskoleutbildningen.

Klubban föll i Karl Gammas hand och med orden: "Erkläre Ich dass der Schwedischen Skilehrerverband wurde in den ISV aufgenommen", slogs vårt medlemskap fast.

Uppdraget var slutfört och dörren till internationellt samarbete öppnades definitivt denna fredag i maj i Isola 2000 i medelhavs- alperna. Spåren efter demonstra-

törerna avtecknade sig starkt på den vita snön i det låga kvälls- ljuset mellan lärkträden. En vacker dag att bli medlem på!

Episoder ur mitt liv på skidor

"Pinnen" Wilhelmsson

Det var en gång för länge sedan .. mina första skidor var vad man kallar ett par "tunnlaggar", snickrade av min fader (han var inte snickare, men som alla andra i Örebro så var han skomakare).

Så småningom hade jag turen att få ärva ett par björkskidor, modell "ä" svartlackerade, mycket högt spannade och väldigt långa. Tyvärr blev min första, djärva satsning utför en grusgrop ödesdiger, då vurpan knäckte båda skidorna. Men ödet gav mig en ny chans. Regementet I 3 i Örebro sålde ut gamla militärskidor, något sekunda, för ett pris av 50 öre paret.....

Lycklig ägare av summan inköpte jag ett par långa (8 fot) skidor med bindning, kanske litet vinda, men ändå åkbara. Jag har aldrig tyckt om långa skidor så för att kunna bemästra dessa, lät jag sågen korta av dem ca 50-60 cm i bakänden. Men några funktionella skidor blev de nog aldrig efter den behandlingen.

Närkesslätten är nog inte någon dröm för utförsåkare, men ungefär 2 mil västerut ligger de blå Kilsbergen.

Omkring 1934 kom Olle Rimfors och Sigge Bergman hem från Mellaneuropa och i bagaget hade de lärdomar om utförsåkningens svåra konst. De gav också ut en bok om hur man skulle göra för att förändra riktningen på ett par skidor. Gänget, som åkte skidor i Kilsbergen, läste och övade de olika svängarna, med resultatet att vi själva nog tyckte vi var ganska bra.

Jag måste nämna litet om vår utrustning. Mina militärskidor var svårsvängda och bindningen var också utan styrsel, men med hjälp av ungdomligt mod och dumdristighet tog man sig utför de gamla timmervägarna i Kilsbergen. Söndagarna där uppe gav under vinterhalvåret stora upplevelser för oss, som frälsts för utförsåkning.

En del av gänget, som gick i läroverk fick på våren åka till fjälls, men tyvärr tillhörde jag inte dem. De kom hem brunbrända och hänfödda av alla upplevelser och berättade för oss andra hur underbart det var att klämma lagg i kilometerlånga utförslöpor på fjällslutningarna.... vilken dröm....., som så småningom blev sann även för oss andra.

En dag satt jag på tåget norrut för att tillsammans med min idol och vän Torsten Standahr (även han sedermera skidlärare) åka till fjälls. Vi skulle till Sylarna. Torsten var fjällvan. Han hade varit i fjällen en gång förut. Han var den självskrivne ledaren.

Jag hade lånat ihop det mesta av min utrustning. Det var definitivt ingen topputrustning, men för mina krav på grejor var den närmast perfekt. Skidor och stavar av gammalt fint märke (Sundins), träfärgade björkskidor med stålkant. Rygg- säcken var en gammaldags "Janne- Wängmans-påse", smal upptill och tung och bred nedtill.

Min första dag var fylld av upplevelser. Vi vaknade efter en lång natt på hårda bänkar i en III-klass-

kupé strax före Östersund. Där klev det på 100-tals ungdomar med eleganta skidor och konstiga utrustningar, extra fina pjäxor med remmar och snörningar som vi aldrig sett maken till. Jag var så imponerad av allt, deras skidkläder och vita kepsar, så ögonen höll på att ramla ur huvudet på mig. Jag kände mig allt mindre och obetydligare ju mer jag granskade alla dessa skidfantomer.

Åre, finns kvar på min näthinna som en minnesbild än idag. Jag kan se den vyn för mig när som helst..... denna min första bekantskap med ett fjäll.... Oj, vilken vidunderlighet denna "Åreskuta" från mitt kupéfönster! Solen - snön - kalfjället! Det var nästan andlöst för mig. Jag vaknade nog inte till ur min dröm, förrän vi klockan 10 steg av tåget i Ena-fors. Där började verkligheten igen.

Jag fick uppleva en dag med mycken svett och möda men så händelserik att man glömde det mesta av besvärigheterna. Storulvåns fjällstuga vill jag särskilt tacka för den goda och välgörande fruktsoppan, innan vi vacklade fram de sista milen mot Sylstationen. Här blev vi väl omhändertagna av förestandarinnan. Vi bodde i en hytt för 8 personer med en hel del, av vad jag förstått efteråt, mycket kända fjällrävar.

Min utrustning var kanske inte så bra, som jag trodde. Jag förstod det, när jag såg de andras. Min korta, litet urväxta skidjacka såg litet löjlig ut i jämförelse med de andras skinnbrämade, långa anorackar. Min ryggsäck var inte försedd med mes, byxorna litet av typ plusfours men något längre. Ja, alla har Ni nog skrattat åt "Åbergs" framträdande i TV, när han gör en parodi som litet bortkommen turist.... så såg jag ut. Men strapatser och upplevelser fick jag i nästan övermått.

En fjälltur till Neddalen genom Ekorrpasset höll på att bli min sista om inte Torsten, min kamrat, varit med. En snöstorm gjorde att vi förlorade rösningen uppe i närheten av "Ekorrhörren" och vårt läge blev ganska allvarligt. Vi började känna kylan. Jag blev vit i ansiktet på vissa fläckar och Torsten frös om underlivet och handlederna. Vad skulle vi göra? Vi beslöt oss för att vända tillbaka. Vi tog av oss skidorna, ställde ner dem som skydd framför våra ryggsäckar, plockade fram karta och kompass och tog ut en riktning mot Sylstationen. Vilken fruktansvärd pärs vi fick gå igenom, innan vi strax före mörkrets inbrott tillsammans kom fram med livet i behåll.

Sedan dess har jag gjort några fjällturer, men har alltmer förstått att respektera fjällen. I 30 år har jag vandrat och åkt skidor i de flesta av våra svenska och norska fjäll. Jag älskar naturen, jag läser och försöker förkovra mig. Jag vill veta hur den har kommit till, veta mer om flora och fauna, om istiden, om vulkaniska fenomen. Jag försöker förmedla det lilla jag kan till våra turister som kommer hit en vecka för att njuta och uppleva naturen, vill att de skall respektera och vara aktsam om den.

Lapplandsfjällen, närmare bestämt fjällen omkring Riksgränsen har en stor plats i mitt hjärta... Några säsonger på "Lappis", i slutet av

40-talet är oförglömliga. På den tiden var vi 4-5 st ledare, som gick turer och en av oss fick stanna hemma och bedriva någon slags skidundervisning för nybörjare.

På den tiden fanns det turer av olika svårighetsgrad och gallringen för de avancerade turerna var hård. Överste Hahr, som då var sportintendent, inspekterade sina trupper på gårdsplanen framför hotellet, innan starten gick. Lika så var han ute och tog emot oss, när vi kom hem och förhörde sig

En skidlärfamilj — här syns fyra femtedelar av familjen Wilhelmsson från Funäsdalen, Härjedalen. Det är från vänster: mor Lillan, Per, Lena och fader "Pinnen". Samtliga arbetar f n som skidlärare och tillhör Svenska Skidlärföreningen. Bilden är från 1959. Foto: Sven Hörnell.

om hur vi hade skött oss som ledare. Jag skall bara berätta om en tur till "Sildvikstind", en norsk topp som ingick i det s k Sju-topp-märket.

Vi startade med tåg till Hunddalen. Jag räknade in 56 personer, där-ibland en herre omkring 60 år och en liten vithårig dam i samma ålder. Båda var ute efter sin sista topp på Sju-topp-märket. Vädret var nog inte det allra bästa. Litet tunga moln svepte in från väst. Molntäcket var ganska lågt, så topparna var inte synliga.

56 personer och 1 ledare var kanske i mesta laget, men jag visste att i gruppen fanns en hel del gamla fjällrävar, som jag kunde anlita.

Från Hunddalen började klättringen litet svagt uppför. Skidorna var vallade och alla visste att fästet

var den viktigaste faktorn för att vi skulle nå målet. Det är klart att med så många i en grupp så kan det inte gå utan störningar. Många skidor fick vi valla om. Vi kom in i molnen, det var dålig sikt, men upp skulle vi, p g a detta märkes-raseri! Egentligen, så här efteråt, förstår jag att man tog stora ris-ker med dessa turister som blint trodde på sin ledare..... men med tur och ungdomligt mod kla-rade alla sig upp till toppröset, där sikten var obefintlig.

Så långt var allt gott och väl, men vi hade en svår väg tillbaka till dalen. Alla var inte "utförsåkare" på den tiden. Mannen i 60-års åldern hade kraftiga bambustavar, som han använde som broms genom att rida på dem i utförslöperna.

Att vi kunde hålla ihop denna grupp var ett under.... Det var klart att det skulle hända missöden, som t ex att en deltagare tappade skidan, som försvann med hög fart utför fjället... där stod jag med 56 personer varav en med endast en skida. Vad gör man? Skulle jag chansa på att åka ensam ner i den riktning som skidan gick och lämna resten av gruppen att rasta och vila tills jag eventuellt kom tillbaka? - jag var tvungen att hitta skidan. Sagt och gjort. Gruppen fick stanna. Själv stack jag nerför och efter 500-600 meter hittade jag skidan nerstucken med bakänden, som om någon människohand ställt dit den. Gruppen var utom syn- och hörhåll, men jag visste ungefär var de stod och mycket riktigt - jag fann den och allt var gott och väl så länge.

Vi skulle passa ett tåg från Sildvikstationen och tiden var

litet knapp. För att inte alla skulle missa tåget och bli försenade till middagen skickade jag delar av gruppen före till Sildvik. Tyvärr hann inte alla ner. Vi blev 4 som kom för sent och vi fick vänta på ett malmtåg som gick några timmar senare.... En trött, men lycklig dam i 60-års åldern fick sitt efterlängttande märke tillsammans med många andra.

Det finns andra förklaringar till varför jag har så många, underbara minnen från just dessa fjälltrakter. Jag förälskade mig i en lillvärdinna, som jag sedan har delat resten av mitt liv med. Vi har fostrat 3 barn, som också ägnar sin mesta tid åt skidor och utförsäkning.

Jag är en lyckligt lottad människa som så kunnat kombinera mina största intressen med mitt arbete.

Intresserade medlemmar följer Skidtingsdemonstrationen, 1977 i Björkliden. Från vänster Pinnen Wilhelmsson ordförande från 1978, samt Ingemar Hellström sekreterare. Pinnen fungerade som demonstrationslagets speaker. Foto: Rune Sundmark.

60, 70, 80-talen, decennier med hög puls ...

Rune Sundmark

Falstaff Fakir skriver: "När man skriver historia, måste man vara mycket samvetsgrann, och helst hava varit med under hela den tidpunkt, som man har i sinnet att behandla. Har man icke det, gör man bäst i att avskriva sina store föregångare."

Utgångspunkt för denna korta snabbhistorik över två decennier och en utblick över ett kommande, baserar sig på min personliga närvaro i tiden från mitten av 60-talet samt tillgång till föreningens protokoll, årsberättelser och årsmöteshandlingar från begynnelsen. Stora föregångare att kopiera saknas!

Historia kan produceras antingen beskrivande eller analyserande. I denna revy görs huvudsakligen en beskrivning, men det har visat sig nästan oundgängligt att försöka sig på formuleringar som kan vara analysbetonade. I varje fall bör de tolkas som min personliga uppfattning av skeendena.

60-TALET.

Låt oss snabbt i en "Spread Eagle" skutta över föreningens sista år under 50-talet. De åtgår för att få till en arbetsduglig styrelse. 60-talet börjar med mycket högt-syftande planer hos styrelsen. Framsyntheten är det inget fel på. Många av de saker som då föreslogs, har aldrig blivit förverkligade inom föreningens ram, t ex ett bibliotek för skidlärare. Vad som tydligen är de aktuella frågorna de här åren är förmåner av olika slag, d v s rabatter från skidbranschen vad gäller liftkort, skidor m m. Av största betydelse tycks dock vara att få komma med i kretsen av de stora, d v s i vad

som då kallades Samarbetsgruppen, där Skidfrämjandet och Skidförbundet ingick. Praktiskt taget varje årsmöte innehåller en propå till styrelsen att ta sig an den kontakten. Resultaten uteblir. Här vore det naturligtvis frestande att inlåta sig på en analys av orsakerna. Dock, från och med mitten av 60-talet sker en klimatförändring. De som varit med från början i föreningsstyret avgår och en delvis yngre besättning tar över. Tonen från den nya styrelsen blir mer pockande och utmynnar så småningom i något som av Skidfrämjandet uppfattas som en provokation. Detta avspeglas klart i årsmötesprotokollen kring 1968-1969 och 1970. Föreningens styrelse och särskilt dess sekreterare anklagas av företrädare för Skidfrämjandet och i någon mån Skidförbundet för maktfullkomlighet och missbruk av föreningens namn. Kontroversen för emellertid det goda med sig att Främjandets företrädare, Paul Högberg, ställer dörren på glänt till ett samarbete i form av en samarbetsorganisation där skidlärarföreningen skulle få bli medlem. Föreningen och de övriga organisationerna hade med detta förts fram till en dialog som tydligen uteblivit under de tidigare åren. Relationerna mellan föreningen och bl a Främjandet förblir något svala till en bit inpå 70-talet.

För att rätt förstå en handling eller ett förlopp kan det vara på sin plats att jämföra föreningens utveckling med den övriga samhällstrenden och livsstilen under 60-talet. Man kommer då att finna att det föreligger vissa likheter som föranlåter oss att tro att det som sker, är minst lika orsakat av en struktur, som av enskilda människor inom